

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Analiza potreb in pričakovanj starejših glede dnevnega bivanja na kmetiji

Oktober, 2020

Projekt Razvoj modela za izvajanje dnevnih oblik bivanja na kmetiji

Dokument	
Številka rezultata (po prijavnici):	1
Naslov dokumenta:	Analiza potreb in pričakovanj starejših glede dnevnega bivanja na kmetiji
Avtorji:	Kmetija Volk: Alenka Volk, Jan Volk Kmetija Jernejevi: Zdenka Žakelj, Aleš Žakelj Kmetija Fatur: Bojana Fatur, Damijan Fatur Dom upokoencev Izola: Maria Sorgo Brec
Status:	Končna verzija
Datum:	Oktober 2020
Ime datoteke:	20201012_ Analiza potreb in pričakovanj starejših glede dnevnega bivanja na kmetiji _končna.doc

KAZALO

1. UVOD	4
2. ANALIZA ODGOVOROV NA ANKETNI VPRAŠALNIK	5
3. SKLEPNE UGOTOVITVE	10

1. Uvod

Namen projekta Razvoj modela za izvajanje dnevnih oblik bivanja na kmetiji, je vzpostaviti pogoje za pričetek izvajanja storitev dnevnih oblik bivanja starejših na kmetiji. Zato smo si kot glavni cilj postavili razviti model za izvajanje dnevnih oblik bivanja na kmetiji in ga tudi v praksi preizkusiti. Prvi korak pri tem je bil opredelitev pričakovanj in možnosti vključenih kmetij, kar smo analizirali v ločenem dokumentu. Drugi korak, ki ga predstavljamo v tem dokumentu, je bil spoznati potrebe in pričakovanja potencialnih koristnikov naših storitev. Rezultate obeh analiz pa bomo uporabili kot podlago za opredelitev nabora aktivnosti za izvajanje dnevni aktivnosti na kmetiji.

Z namenom ugotavljanja potreb in pričakovanj potencialnih koristnikov naših storitev, smo oblikovali kratek in preprost vprašalnik, ki pa zajema vsa za nas ključna vprašanja. Uvodoma smo sodelujoče v anketi povprašali po njihovi starosti, ali so kdaj živeli na kmetiji in kje živijo sedaj. S preostalimi vprašanji smo predvsem želeli ugotoviti ali bi bili starejši sploh pripravljeni priti na kmetije, ali imajo lasten prevoz, kaj bi na kmetijah radi počeli, kaj jim je pri tem pomembno, kako pogosto bi prišli in koliko časa bi si želeli preživeti na kmetiji in pa koliko bi bili zmožni za storitev prispevati.

Po uvodnem testiranju ankete na manjšem vzorcu, smo nekatera vprašanja smiselno prilagodili in v obdobju od 15. septembra do 30. septembra 2020 anketiranje na terenu tudi izvedli. Območje anketiranja je obsegalo občine Postojna, Pivka, Ilirska Bistrica, kjer delujejo partnerske kmetije ter občino Izola, od koder prihaja institucionalni partner Dom upokojencev Izola. Slednji ima v upravljanju v Livadah Medgeneracijski center Izola, ki ga obiskujejo še povsem samostojni starejši upokojenci, ki so tudi ciljna skupina našega projekta.

Potencialnim anketirancem smo najprej na kratko predstavili naš projekt in namen anketiranja. Nekaterim vsebina ni bila blizu in so sodelovanje odklonili. Posledično je bila že samodejno narejena selekcija, saj so v anketiranju sodelovali zgolj tisti, ki jim je bila ideja o preživljanju časa na kmetijah blizu.

V času od 26. do 30. septembra 2020 pa je bila anketa objavljena tudi na Facebook strani kmetije Volk, saj smo želeli k sodelovanju privabiti tudi starejše od 65 let širom po Sloveniji. Objava je imela bolj skromen doseg (manj kot 300 oseb), na samo anketo pa je kliknilo zgolj 6 oseb. V fazi analize se je pokazalo, da so bile od tega 4 osebe, ki niso ustrezale naši ciljni skupini in smo jih iz nadaljnjih analiz izločili.

V nadaljevanju so predstavljeni rezultati ankete, ki predstavljajo pomembno izhodišče za nadaljnji razvoj dnevnega bivanja starejših na kmetiji.

2. Analiza odgovorov na anketni vprašalnik

Na anketni vprašalnik je odgovorilo 88 anketirancev, od tega 67 žensk (76,1 %) in 21 moških (23,9 %), kar je bilo glede na daljšo življenjsko dobo žensk in njihovo siceršnjo večjo pripravljenost za sodelovanje v različnih aktivnostih, pričakovano. Če izločimo 4% odgovorov, ki smo jih dobili preko spletne ankete in so jih oddale osebe mlajše od 60 let, ki niso bile naša ciljna skupina, je bila starostna struktura sodelujočih v anketi sledeča:

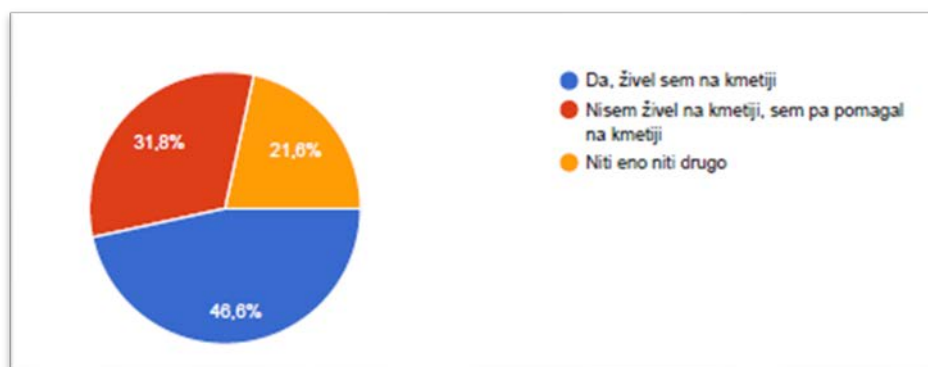
- stari od 60 do vključno 65 let: 26%
- stari od 66 do vključno 70 let: 25%
- stari od 71 do vključno 75 let: 26%
- stari od 76 do vključno 80 let: 13 %
- stari od 81 let in več: 10%.

Za nas je pomembno, da so v anketi sodelovali starejši iz vseh petih starostnih skupin in da je bila razporeditev znotraj med skupinami dokaj enakomerna.

Uvodoma smo želeli spoznati kje sedaj živijo anketiranci, saj nam ta odgovor da delni vpogled v njihov način življenja. Iz odgovorov je razvidno, da več kot polovica anketiranih (52,3%) živi v hiši z vrtom, 35,2 % jih živi v stanovanju, 9,1 % pa na kmetiji. Iz podatkov lahko sklepamo, da večina anketirancev pozna oziroma se je vsaj že srečala z deli na vrtu oziroma na kmetiji. Hkrati pa je ena tretjina takih, ki živijo v stanovanju in bi jim lahko aktivnosti na zraku, zunaj, koristile.

Zanimiv je tudi odgovor na naslednje vprašanje, ki je pokazal, da je kar 67 % takih, ki živijo sami. Slednje predstavlja potencialno možnost za osamljenost in hkrati odpira okno priložnosti kmetijam, da ponudijo prostor za družabništvo.

Kot je bilo že uvodoma pojasnjeno, so v anketi sodelovale zgolj osebe, ki bi jim bilo preživljanje časa na kmetijah blizu. Razlog za slednje je lahko tudi v tem, da so v preteklosti že živele na kmetiji oziroma obiskovale in pomagale prijateljem ali sorodnikom. Kot je razvidno iz slike 1 je bilo takšnih glavnina anketirancev(78,4).

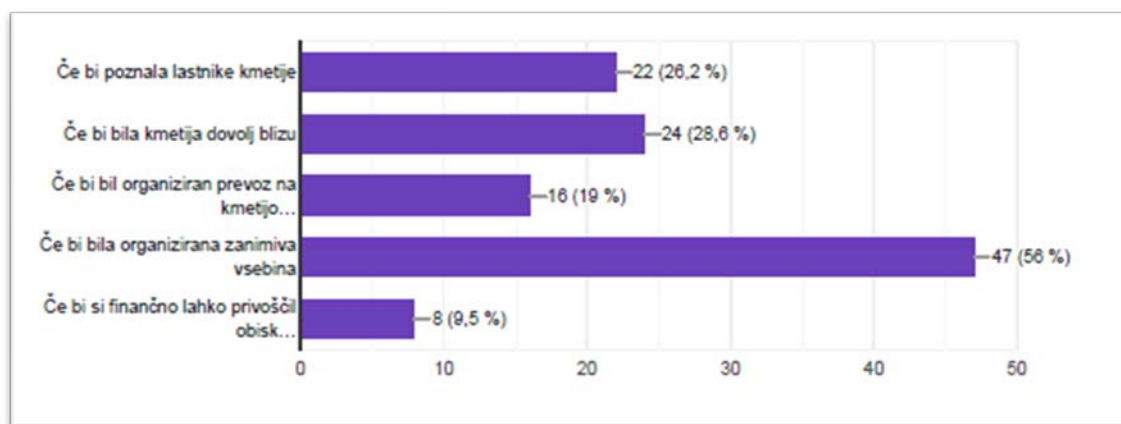
Slika 1: Odgovor na vprašanje: »Ste v preteklosti kdaj živel na kmetiji ali pomagali na kmetiji?«

Pri zasnovi dnevnega bivanja na kmetiji je zelo pomembno vprašanje, kdo bo poskrbel za prevoz. Glede na to, da so kmetije pogosto izven območij, ki so pokrita z javnim prevozom, je ključen podatek ali se

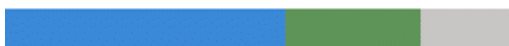
lahko udeleženci pripeljejo sami ali ne. Nekateri starejši se lahko še vedno vozijo, pri določeni starosti pa sposobnosti upadejo ali pa starejši nimajo več svojega lastnega avta. Kot kažejo rezultati naše ankete, ima velika večina anketirancev, kar 76,1 % lasten prevoz, oziroma ima možnost, da jih nekdo pripelje (4,6%), kar je odličen podatek. Le 19,3 % anketirancev prevoza nima, kar pa bi lahko rešili na način, da se pridružijo nekemu z lastnim prevozom.

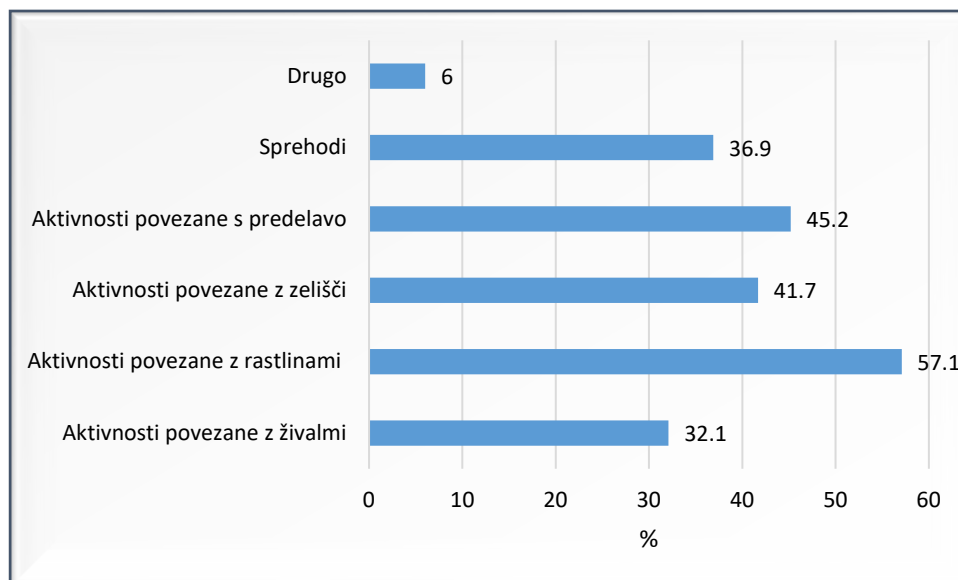
Med dejavniki, ki vplivajo na odločitev ali bi se odločili za preživljanje časa na kmetiji, prevladuje odgovor, ki se navezuje na zanimivo vsebino (56%). Ostali dejavniki (poznavanje lastnika kmetije, bližina kmetije in organiziran prevoz) imajo relativno enak vpliv na odločitev anketirancev glede bivanja na kmetiji (med 19 in 28 %). Zanimivo je, da finančna plat ni najbolj pomemben element, ki bi vplivala na to odločitev, saj je takih le 9,5 % odgovorov. Podrobneje odgovore prikazuje slika 2.

Slika 2: Odgovor na vprašanje: »V kakšnem primeru bi se odločili za preživljanje časa na kmetij?«

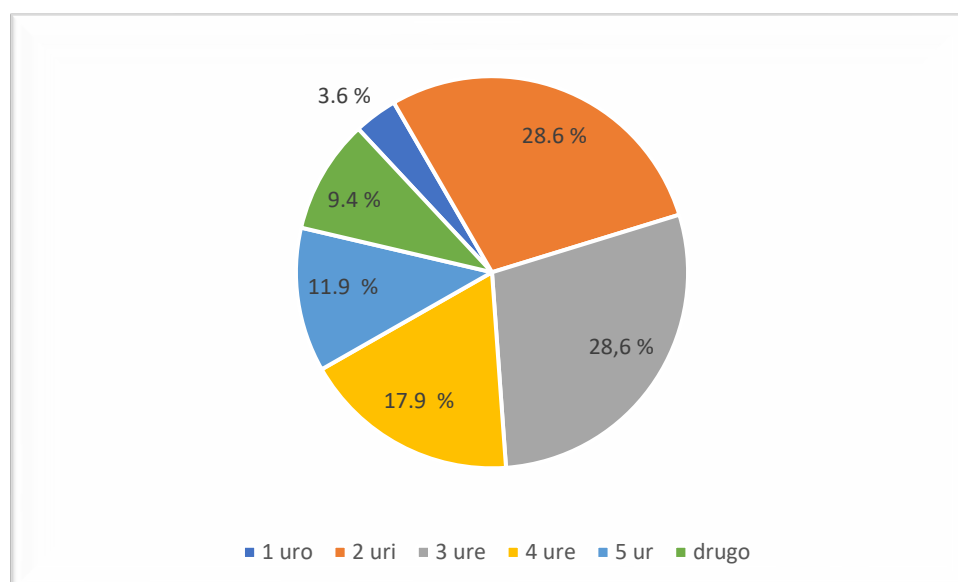
Za kmetije je zelo pomembna informacija o tem, kaj bi ljudje na kmetijah radi počeli, saj so aktivnosti, ki jih lahko ponudijo, različne. Nekateri kmetije lahko ponudijo bolj z živalmi povezane aktivnosti, druge bolj z rastlinami oziroma do določene mere celo oboje. V anketnem vprašalniku smo nanizali nekaj možnosti, anketiranci pa so lahko označili več različnih aktivnosti, ki bi jih veselile. Med ponujenimi možnostmi, ki so razvidne iz slike 3, so anketiranci izkazali največ zanimanja za aktivnosti, ki so povezane z rastlinami (vrt, njiva, cvetlične gredice) in sicer je takih 57,1 % odgovorov. Sledijo aktivnosti povezane s predelavo (npr. izdelava marmelad, vložnin) (45,2 %), aktivnosti povezane z zelišči (41,7 %), sprehodi (36,9 %) ter aktivnosti povezane z živalmi (32,1 %). Pod »drugo« pa so navedli še nabiranje gozdnih sadežev, slikanje, ročna dela in delo s stroji.

Slika 3: Odgovor na vprašanje: »Katere aktivnosti na kmetiji bi vas veselile?«

Med odgovori na vprašanje »Koliko časa dnevno bi želeli preživeti na kmetiji?« je največ takih, ki bi na kmetijo prišli za 2 ali 3 ure (v obeh primerih je bilo takih 28,6 % odgovorov). 17,9 % anketiranih bi na kmetiji preživelo 4 ure, 11,9 % 5 ur ter 3,6 % 1 uro. Pod »drugo« (9,4 %) so navedli, da bi na kmetiji preživeli cel dan, ves prosti čas oziroma da je čas, ki bi ga preživeli na kmetiji, odvisen od vsebin. Odgovore prikazuje slika 4.

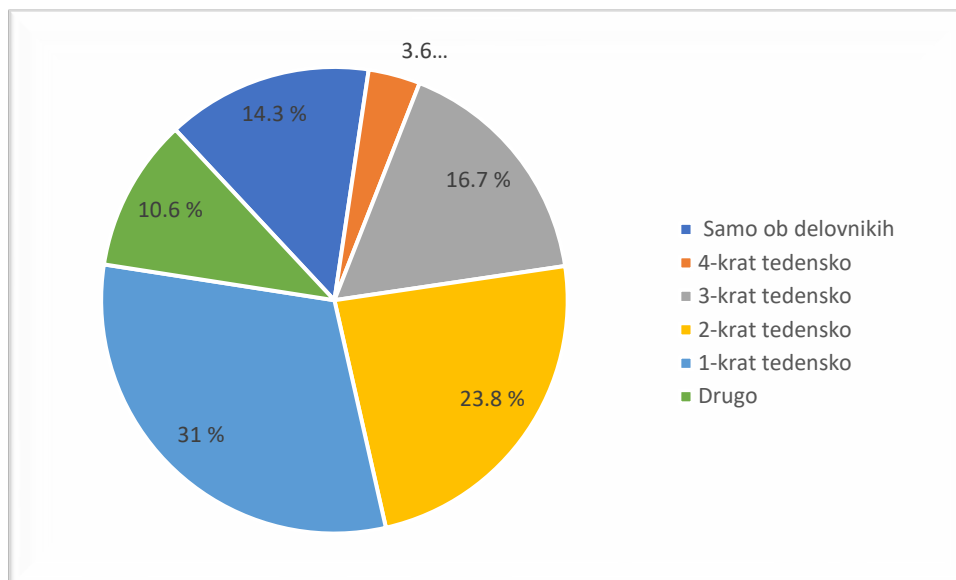

Slika 4: Odgovor na vprašanje: »Koliko časa dnevno bi želeli preživeti na kmetiji?«

Zanimivi so tudi odgovori na vprašanje glede pogostosti obiskovanja kmetij, ki so predstavljeni na sliki 5. Največ anketiranih bi na kmetijo želelo prihajati 1-krat tedensko (31 %), sledijo odgovori, da bi na kmetijo prišli 2-krat tedensko (23,8 %). 3-krat tedensko pa bi si na kmetijo želelo priti 16,7 % anketirancev. Odgovor, da bi na kmetijo prišli samo ob delavnikih, je označilo 14,3 % anketirancev.

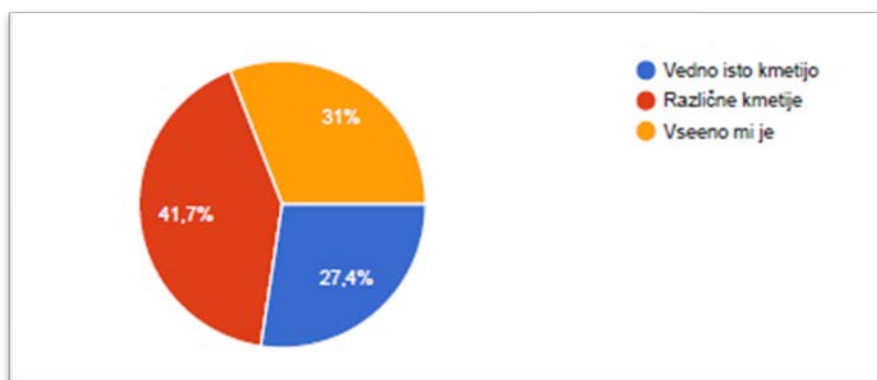

Ostali odgovori (skupaj 10,6 %) so bili: »po potrebi«, »ob prostem času«, »odvisno od vsebin«, »vsak dan«, »po dogovoru«.

Slika 5: Odgovor na vprašanje: »Kako pogosto bi želeli prihajati na kmetijo?«

Anketirani bi želeli obiskovati različne kmetije, takih je skoraj 42 %. 31 % jih je odgovorilo, da jim je vseeno, vedno na isto kmetijo pa bi želelo prihajati 27,4 % anketiranih. Odgovori so prikazani na sliki 6.

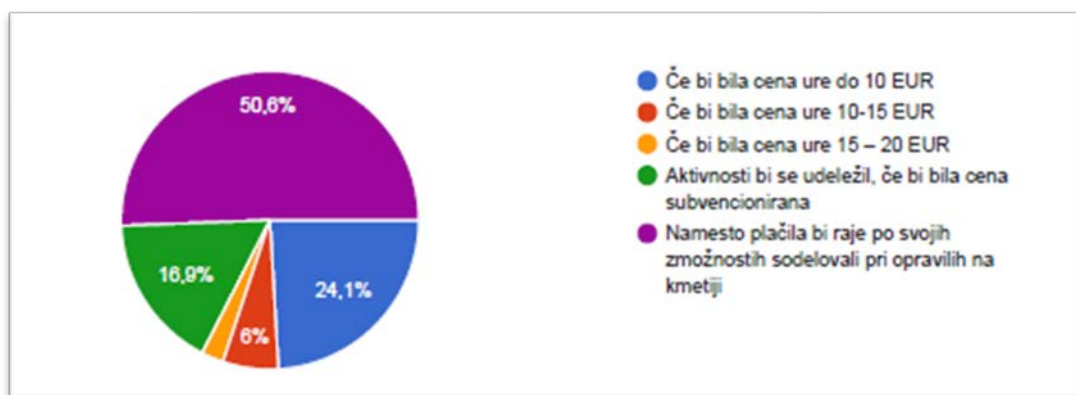

Slika 6: Odgovor na vprašanje: »Vam je pomembno, da hodite vedno na isto kmetijo ali bi vam ustrezalo tudi, če bi obiskovali različne kmetije?«

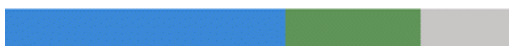
Med odgovori na vprašanje »V katerem primeru bi si lahko privoščili bivanje na kmetiji?«, je bila polovica (50,6 %) takih, ki bi namesto plačila raje po svojih zmožnostih sodelovali pri opravilih na kmetiji. Slaba četrtnina (24,1 %) bi bila pripravljena za bivanje na kmetiji plačati do 10 EUR. 16,9 % anketiranih pa bi se aktivnosti udeležilo, če bi bilo plačilo subvencionirano. Odgovori so prikazani na sliki 7.

Glede na prejete odgovore je le tretjina takih, ki bi bili pripravljene obisk na kmetiji plačati, kar nakazuje na neugoden finančni položaj naše ciljne skupine oziroma da si tega verjetno ne bodo mogli privoščiti, glede na njihova razpoložljiva finančna sredstva. To je z vidika kmetij in možnosti dodatnega zaslužka iz naslova organizacije dnevnega bivanja na kmetiji za starejše, nespodbudna informacija. Hkrati pa nakazuje na nujnost sistemske ureditve financiranja teh aktivnosti.

Slika 7: Odgovor na vprašanje: »Bivanje na kmetiji bi si lahko privoščil, če ...?«

V zadnjem vprašanju smo anketirance vprašali, kaj bi pričakovali od obiska. V glavnem so navajali druženje, prijaznost, korekten odnos, občutek koristnosti, strpnost, veselo razpoloženje, potrepljivost, gostoljubnost, spoznavanje novih ljudi, da bi doživeli nekaj lepega, jedli domačo hrano. Komentirali pa so tudi aktivnosti in sicer, da bi si želeli sprehodov ter njihovim sposobnostim prilagojen delo, pridobivanje novih znanj in hkrati medgeneracijski prenos le-teh. Nekateri so izrazili tudi skeptičnost do tovrstnih aktivnosti na kmetij.

3. Sklepne ugotovitve

Na podlagi analize odgovorov izpostavljam nekaj ključnih ugotovitev:

- Glede na odziv anketirancev lahko uvodoma ugotovimo, da zanimanje za dnevno bivanje na kmetiji obstaja.
- Glede na strukturo sodelujočih v anketi po spolu lahko sklepamo, da bi bile udeleženke v veliki večini ženske.
- Realno je pričakovati, da bodo udeleženci imeli možnost, da se na kmetije pripeljejo sami oziroma, da se pridružijo nekemu, ki bo na kmetijo prišel z avtom.
- Iz podatkov lahko sklepamo, da je večina anketirancev že vajena oziroma se je vsaj že srečala z deli na vrtu oziroma na kmetiji in jih ne bo težko vključiti v tekoče aktivnosti na kmetijah.
- Večino anketirancev bi zanimale aktivnosti povezane z rastlinami, zelišči oziroma predelavo in v manjši meri jih zanimajo aktivnosti vezane na živali.
- Ena tretjina anketirancev je takih, ki živijo v stanovanju in bi jim lahko aktivnosti na zraku koristile. Veliko jih je označilo tudi, da jih zanimajo sprehodi.
- Na kmetijo bi najraje prihajali za 2 do 4 ure in sicer 1 krat do 2 krat na teden.
- Nekaterim je pomembno, da pridejo vedno na isto kmetijo, drugim to ni pomembno.
- Glavni dejavnik za obisk kmetije je, da je vsebina dovolj zanimiva, čeprav tudi bližina in poznavanje kmetije nista zanemarljiva.
- Namesto plačila bi raje po svojih zmožnostih pomagali na kmetij.
- Če bi bilo potrebno plačilo bi prispevali od 10 EUR, sicer bi moralo biti bivanje na kmetiji na nek način subvencionirano.
- Pokazala pa se je tudi skeptičnost do tovrstnih storitev na kmetiji, zato je potrebno njihovo uvajanje z veliko mero občutljivosti, saj bo prav od pilotnih izvedb odvisna podoba v javnosti.

Priloga 1 Vprašalnik za ugotavljanje potreb in pričakovanj starejših glede dnevnega bivanja na kmetiji

Spoštovani,

na kmetijah je bilo sobivanje večih generacij, medsebojna pomoč in nega starejših, vrsto let nekaj povsem običajnega. Po svojih močeh so starejši pomagali pri dnevnih gospodinjskih in kmečkih opravilih ter bili neprecenljiva družba vnukom. Sodoben način življenja je to tradicijo, kot mnoge druge, skoraj povsem zanemaril in starejši pogosto živijo v prevelikih bivališčih, so osamljeni in se težko prebijejo skozi mesec. Ker bi z malo pomoči lahko ostali precej dlje samostojni, se ravno kmetije spet kažejo kot ena od možnosti za vmesno obliko oskrbe starostnikov med življenjem doma in v klasičnih domovih za starejše.

V okviru projekta Razvoj modela za izvajanje dnevnih oblik bivanja na kmetiji smo se združile tri kmetije in Dom upokoencev Izola. Pilotno bi radi preizkusili na kakšen način bi lahko zainteresirane kmetije ponovno ponujale prostor in družabništvo starejšim, ki so še vedno samostojni pri vseh opravilih in bi jim bilo blizu, da bi del svojega dneva preživeli na kmetiji.

Ker bi radi pridobili vpogled v pričakovanja starejših glede dnevnega bivanja na kmetijah, vas vljudno vabimo, da odgovorite na spodnja vprašanja.

Najlepše se vam zahvaljujemo za sodelovanje.

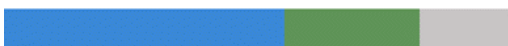
Na vprašalniku obkrožite ustrezno izbiro ali vpišite vaš odgovor.

1. Spol: _____

2. Koliko ste stari: _____

3. Kje živite?
 - A. Na kmetiji
 - B. V hiši z vrtom
 - C. V stanovanju
 - D. Drugo: (navedite): _____

4. Ste v preteklosti kdaj živel na kmetiji ali pomagali na kmetiji?
 - A. Da, živel sem na kmetiji
 - B. Nisem živel na kmetiji, sem pa pomagal na kmetiji
 - C. Niti eno niti drugo.

5. Živite sami?
- A. Da
 - B. Ne
6. Imate lasten prevoz?
- A. Da
 - B. Ne
 - C. Nimam, vendar imam možnost, da me nekdo pripelje.
7. V kakšnem primeru bi se odločili za preživljanje časa na kmetij? (možnih je več odgovorov)
- A. Če bi poznala lastnike kmetije
 - B. Če bi bila kmetija dovolj blizu
 - C. Če bi bil organiziran prevoz na kmetijo in nazaj
 - D. Če bi bila organizirana zanimiva vsebina
 - E. Če bi si finančno lahko privoščil obiski na kmetiji
8. Katere aktivnosti na kmetiji bi vas veselile? (možnih je več odgovorov)
- A. Aktivnosti povezane z živalmi
 - B. Aktivnosti povezane z rastlinami (vrt, njiva, cvetlične gredice)
 - C. Aktivnosti povezane z zelišči
 - D. Aktivnosti povezane s predelavo (npr. izdelava marmelad, vložnin)
 - E. Sprehodi
 - F. Ostalo (navedite): _____
9. Koliko časa dnevno bi želeli preživeti na kmetiji:
- A. 1 uro
 - B. 2 uri
 - C. 3 ure

- D. 4 ure
- E. 5 ur
- F. Drugo (navedite): _____

10. Kako pogosto bi želeli prihajati na kmetijo:

- A. Samo ob delovnikih
- B. 4-krat tedensko
- C. 3-krat tedensko
- D. 2-krat tedensko
- E. 1-krat tedensko
- F. Drugo (navedite): _____

11. Vam je pomembno, da hodite vedno na isto kmetijo ali bi vam ustrezalo tudi, če bi obiskovali različne kmetije?

- A. Vedno isto kmetijo
- B. Različne kmetije
- C. Vseeno mi je

12. Bivanje na kmetiji bi si lahko privoščil,:

- A. Če bi bila cena ure do 10 EUR
- B. Če bi bila cena ure 10-15 EUR
- C. Če bi bila cena ure 15 – 20 EUR
- D. Aktivnosti bi se udeležil, če bi bila cena subvencionirana
- E. Namesto plačila bi raje po svojih zmožnostih sodelovali pri opravilih na kmetiji

13. V kolikor bi prišli na kmetijo, kaj bi pričakovali od obiska?

